

ಮನದನ್ನೆ

ದ ರಾ ಬೇಂದ್ರೆ

1. ಯುಗ ಯುಗದ ಕಣ್ಣೀರು ಎದೆಯೊಳಿದೆ ಎಂದು ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
2. ಹೃದಯ ರಣರಂಗ ಮಾಡಬೇಡವೆಂದು ಕವಿ ಮನದನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
3. ಮನದನ್ನೆಯಿಂದ ಕವಿ ಯಾವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
4. ಪ್ರಾಣವೇ ಬರೀ ಗಾಳಿಯಾಗಲೂಬಹುದು ಎಂದು ಮನದನ್ನೆಗೆ ಕವಿ ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
5. ಬಾಳು ಇಡಿಗಾಳಿನಂತೆ ಕೂಡುವುದು ಯಾವಾಗ? ವಿವರಿಸಿ.
6. ಕವಿ ಯಾವ ಆಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಮನದನ್ನೆ ಬಳಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
7. ನಾಗಲೋಕದ ರತ್ನ ರಾಶಿ ತರುವ ವೃಥಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಂದರೇನು? ಮನದನ್ನೆ ಪದ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.
8. ಬದುಕಿನ ಒಡಕುಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತೋರ್ಗೊಡಬಾರದೆಂದು ಕವಿ ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
9. ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿತ್ತು ನೋಡು ಎಂದು ಕವಿ ಮನದನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ? ವಿವರಿಸಿ.
10. ಮನದನ್ನೆ ಪದ್ಯದ ಆಶಯವೇನು? ವಿವರಿಸಿ.

ವರಕವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು 31-01-1896ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೇಂದ್ರೆ, ತಾಯಿ ಅಂಬವ್ವ(ಅಂಬಿಕೆ) ಇವರ ಮನೆಮಾತು ಮರಾಠಿ, ಬಾಳ ಸಂಗಾತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ. ಇವರೇ ಸಖೀಗೀತದ ನಾಯಕಿ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಧಾರವಾಡದ ಗೆಲೆಯರ ಗುಂಪನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ಗರಿ, ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರಿ, ನಾದಲೀಲೆ, ಸಖೀಗೀತ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ನಾಕುತಂತಿ, ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ, ಮೇಘದೂತ, ಅರಳು-ಮರಳು, ಗಂಗಾವತರಣ, ಜೀವಲಹರಿ, ಸಾಯೋಆಟ, ಜಾತ್ರೆ, ನಿರಾಭರಣ ಸುಂದರಿ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಸಂದಿವೆ.

ಒಲವು ಮತ್ತು ಬದುಕು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಬೇಂದ್ರೆ ನಾನು ಬಡವಿ ಆತ ಬಡವ ಒಲವೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಎನ್ನುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕು ಏಕೀಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವಿರಸ ಉಂಟಾಗಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ನೆಮ್ಮದಿಗಳು ನಾಶವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬದುಕೇ ದುಸ್ಥರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಒಡಕು, ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ಒಲವಿನಿಂದಲೇ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮನದನ್ನೆ ಕವಿತೆಯು ನಾದಲೀಲೆ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿತೆ. ಇದು ದಾಂಪತ್ಯ ಗೀತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರು ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವಂತಹ ವಿರಸಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಶಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನದನ್ನೆಗೆ ತನ್ನ ಮನದ ಹಂಬಲವನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಗೊಂಡ ವಾದ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಬೇಸತ್ತು ಪತ್ನಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿ ಬಂದಾಗ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ವಾದಗಳೇ ಉದ್ಭವಗೊಂಡಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ರೋಸಿ ಹೋಗಿ “ವಾದಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಮಾರ್ಮಾಘಾತಕ್ಕೆ ಸತ್ತು ಉಳಿದು ಬಂದೆ, ಇಲ್ಲಿಯು ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದರೆ? ಎಲ್ಲಿದೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ? ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದದ್ದು ಸಾಮರಸ್ಯ, ಸಲಿಗೆ, ಸರಸ ಸೌಹಾರ್ದವೇ ಹೊರತು ಎದುರಾಡುವುದು ವಾದ ಮಾಡುವುದು ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ದಾಟಲು ನಿನ್ನ ಒಲವು ಬೇಕು. ನಿನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಧಾರೆ ಎರೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಗತಿಸಿದ ದಿನಗಳ ಕುರಿತು ಅವಲೋಕನ, ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಎಳೆದಾಟ, ಹಾರಾಟ, ಚೀರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಚಿಂತಿಸೋಣ. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆಬೇಡ. ನಲ್ಲೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ನೋಡು. ನಿನ್ನ ಬಗೆಗಿನ ಭಾವ ತಿಳಿದು ನೋಡು. ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಕೂಡಿಸಿ ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನೀನು ತಣಿಯಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಅಣಕು ಮೂದಲಿಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದು. ಯುಗ ಯುಗವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬರಿ ಕಣ್ಣೀರ ಕಥೆಗಳೇ. ಅದು ನನ್ನ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಮುನ್ನೀರಿನಂತೆ ಇದೆ. ನೀನು ಅದರ ತೆರೆಗಳ ತೆರೆದು ನೋಡು. ಮುಳುಗಿ ನೋಡು. ಅಲ್ಲಿರುವುದು ನೆಲೆಯಿರದ ನೆಲ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ಅದು ಹೇಗೆಂದರೇ ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿನ ರತ್ನದ ರಾಶಿಯನ್ನು ತರುವ ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನಿರರ್ಥಕ.

ನಲ್ಲೆ ನನ್ನದೇಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿರುವಾಗ, ನನ್ನದು ನಿನ್ನದು ಎಂದು ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಹೆಣಗಾಡುವುದು, ಎರಡು ಬಗೆಯುವುದು ಅದು ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ನಾವು

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಚಾರ. ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ನಿನಗಿರುವ ತೃಷೆಯ ತೀರಿಸಲು ಆಗದು ಎಂದು ಗೊಣಗಬೇಡ. ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯ ಸಿರಿತನದಿಂದ ನಿನ್ನ ದೈಹಿಕ ಸಿರಿತನದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಿನ್ನ ದೈಹಿಕ ಸಿರಿ ನನಗೆ ಉಸಿರಂತೆ ಇರುವಾಗ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಾಳಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಬದುಕಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಎಳೆದಾಡಿದರೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯದು ಬೆಲೆ! ಆಗ ಪ್ರಾಣ ಬರೀ ಗಾಳಿಯಾಗಲು ಬಹುದು. ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯ ಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ನಮಗೆ, ಅದರಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗುವುದು ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿ ಬದುಕಿಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆಧಾರ. ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಗೆಯ ನೋಟ, ನುಡಿ ಸಂಮ್ಮಿಳನಗೊಳಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಹೃದಯ ಈ ಕುರಿತು ತುಡಿತವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈವರ್ತು ತಲೆದೂಗುವುದು, ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಬದುಕಿಗಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಸಿಡುಕು, ಮಿಡುಕುಗಳು ಆಗಾಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಒಡಕು ಕಂಡುಬರಲೂಬಹುದು. ಅದರ ಸದ್ವಿವರಣೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತೋರ್ಗೊಡಬಾರದು. ವಿರಸದ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಂತೆ ಅವಕಾಶಕೊಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಾಜ ಒಡಕು ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಬದುಕಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇಂತಹ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಕವಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾವು ಬರಬಾರದು, ಗೆಳತಿ ಈಗಾಗಲೇ ಬದುಕನ್ನು ತಿಳಿದವರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೂ ಕೂಡ ಬೆಳಕನ್ನಿತ್ತು ನೋಡು! ಬದುಕು ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸುಖದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ನೀನು ಮುನಿದರೂ ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವೇ. ಕೂಸಿನ ಹಾಗೇ ರಮಿಸುವೆ. ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಣ್ಣಿನಂತೆ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವೆ. ಮನದನ್ನೆ ನನಗೆ ನೀನೊಂದು ಕೂಸೆಂದು ಮುದ್ದಿಸುವೆ. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೀರುಗಳು ನನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಸುತ್ತಾ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡ ಆಭರಣವೆಂದು ಮೆರೆದಾಡುವೆ. ಆಗ ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಕರೆದರು ಬರುವೆ ನರಕಕ್ಕೂ ಕರೆದರು ಬರುವೆ ಎಂದು ವಿನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕವಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮನದನ್ನೆಯ ಒಲವನ್ನು ಹಂಬಲಿಸಿ ಹೀಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ರಣರಂಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆ, ಮದ, ಮತ್ಸರಗಳ ಮೂಲಕ ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಾ ದಿನಗಳೆದಲ್ಲಿ ಆ ದಿನಗಳು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಎದುರಾಡದೆ ಬಾಳನ್ನು ಬೇಲೆಯಂತೆ ಬೇಯಿಸಿದರೆ ಅದರ ಸತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ! ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಗೆಳತಿ, ಬಾಳು ಇಡಿಗಾಳಿನಂತೆ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನೀನು ಒಂದೇ. ಹೊಂದಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಬಾಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಗಬೇಕು. ಎನ್ನುವಾಗ ಕವಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಳುವ ಜನರನ್ನು ನೋಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಒಲವು ಜೀವನದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕ ವಾಗುವ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶ ಎಲ್ಲರೂ ಜೀವನವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಇದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗಾತಿಗಳಾದ ನಾವು ಹೇಣಗಾಡಬೇಕೆ? ನಲ್ಲೆ ನೀನು ನನ್ನವಳೆಂದೆ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ತೋಳ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದಿ ಯಾಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಬೊಂಬೆ ಆಡಿಸಿದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಆಡಿಸು. ನಿನ್ನೊಳಗಿನ ತಾಯ್ತನದ ತಾಳ್ಮೆ ನನಗೊಂದಿಷ್ಟು ಹನಿಸು. ಕರುಣೆಯ ಕಣ್ಣೆಳಕು ನನ್ನ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಹಾಯಿಸು. ಹೊಸ ಹುಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಆಗ ನಾವಿಬ್ಬರು ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಲವಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಜಗದ ಜನರಿಗೆ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರಾಗಬಹುದು. ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಒಲವಿನ ಕುರಿತು ಕವಿಯ ಉದಾತ್ತ ನಿಲುವು ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮನದನ್ನೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಗೆಬೇಕಾದ ಒಲವಿಗಿರುವ ಮಹತ್ವತೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ಇರುವ ಉದಾತ್ತತೆಯ ಭಾವ ಪ್ರತಿ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.